

## FIȘA DISCIPLINEI

### 1. Date despre program

|   |   |
|---|---|
| 1.1. Instituția de învățământ superior  | Universitatea de Vest din Timișoara   |
| 1.2. Facultatea                         | Facultatea de Litere, Istorie și Teologie   |
| 1.3. Departamentul                      | Departamentul de studii românești   |
| 1.4. Domeniul de studii                 | Limba română  |
| 1.5. Ciclul de studii                   | Masterat<br>Tendențe actuale în studiul limbii române   |
| 1.6. Programul de studii / calificarea* | Limbi și literaturi<br>Ocupații posibile conform COR: Profesor în învățământul gimnazial – 233002; Profesor în învățământul liceal și postliceal – 233001; Filolog – 264301; Referent literar – 264304; Secretar literar – 264305; Traducător – 264306; Revizor lingvist – 264309; Cercetător în lingvistică – 264312; Cercetător în filologie – 264314 |

### 2. Date despre disciplină

|   |                                  |                |   |                        |   |                          |   |
|---|----------------------------------|----------------|---|------------------------|---|--------------------------|---|
| 2.1. Denumirea disciplinei              | <b>Limbă și istorie</b>          |                |   |                        |   |                          |   |
| 2.2. Titularul activităților de curs    | Lect. univ. dr. Gabriel Bărdășan |                |   |                        |   |                          |   |
| 2.3. Titularul activităților de seminar | Lect. univ. dr. Gabriel Bărdășan |                |   |                        |   |                          |   |
| 2.4. Anul de studii                     | I                                | 2.5. Semestrul | I | 2.6. Tipul de evaluare | E | 2.7. Regimul disciplinei | O |

### 3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

|   |            |                    |    |                        |            |
|---|------------|--------------------|----|------------------------|------------|
| 3.1. Număr de ore pe săptămână  | 3          | din care: 3.2 curs | 2  | 3.3. seminar/laborator | 1          |
| 3.4. Total ore din planul de învățământ   | 42         | din care: 3.5 curs | 28 | 3.6. seminar/laborator | 14         |
| <b>Distribuția fondului de timp*</b>  |            |                    |    |                        | <b>ore</b> |
| Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe                                   |            |                    |    |                        | 35         |
| Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate / pe teren |            |                    |    |                        | 55         |
| Pregătire seminarii / laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri                       |            |                    |    |                        | 20         |
| Tutoriat  |            |                    |    |                        | 5          |
| Examinări   |            |                    |    |                        | 5          |
| Alte activități.....  |            |                    |    |                        | 13         |
| 3.7. Total ore studiu individual  | <b>133</b> |                    |    |                        |            |
| 3.8. Total ore pe semestru  | <b>175</b> |                    |    |                        |            |
| 3.9. Număr de credite   | <b>7</b>   |                    |    |                        |            |

### 4. Precondiții (acolo unde e cazul)

|                    |  |
|--------------------|--|
| 4.1. de curriculum | <ul style="list-style-type: none"> <li>Stăpânirea noțiunilor fundamentale de istoria limbii române.</li> </ul>                                 |
| 4.2. de competențe | <ul style="list-style-type: none"> <li>Capacitatea de corelare a planului sincron cu cel diacronic în analiza fenomenelor de limbă.</li> </ul> |

### 5. Condiții (acolo unde e cazul)

|   |  |
|---|--|
| 5.1. de desfășurarea a cursului                 | Dotarea tehnică adecvată a spațiului educațional: amfiteatru, videoproiector |
| 5.2. de desfășurare a seminarului/laboratorului | Dotarea tehnică adecvată a spațiului educațional: videoproiector             |

### 6. Competențe specifice acumulate

|                         |  |
|-------------------------|--|
| Competențe profesionale | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Cunoașterea aprofundată a particularităților definitorii (din punct de vedere social, istoric și cultural) ale limbii române și a dezvoltărilor teoretice, metodologice și practice specifice cercetării limbii române;</li> <li>• Utilizarea adecvată a limbajului de specialitate în comunicarea cu medii profesionale diferite;</li> <li>• Utilizarea cunoștințelor de specialitate pentru explicarea și interpretarea unor fenomene din sfera studiului limbii române, în contexte ce depășesc limitele lingvisticii românești;</li> <li>• Utilizarea integrată a aparatului conceptual și metodologic pentru a rezolva probleme teoretice și practice noi din lingvistica românească;</li> <li>• Formularea unor judecăți de valoare și fundamentarea unor decizii constructive prin utilizarea unor criterii și metode de evaluare a problemelor din sfera cercetării lingvistice;</li> <li>• Elaborarea de proiecte profesionale sau de cercetare a fenomenelor/problemelor de natură lingvistică utilizând o gamă variată de metode calitative și cantitative.</li> </ul> |
| Competențe transversale | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Executarea unor sarcini profesionale complexe în condiții de autonomie și independență profesională;</li> <li>• Asumarea de roluri / funcții de conducere a activității grupurilor profesionale sau a unor instituții;</li> <li>• Autocontrolul procesului de învățare, diagnoza nevoilor de formare, analiza reflexivă a propriei activități profesionale.</li> </ul>  |

### 7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor specifice acumulate)

|  |   |
|--|---|
| 7.1. Obiectivul general al disciplinei | Cunoașterea și înțelegerea principalelor schimbări produse de-a lungul timpului în structura limbii române.   |
| 7.2. Obiectivele specifice             | <p>-prezentarea problemei schimbărilor lingvistice în scopul cunoașterii și înțelegerii modului în care a evoluat și s-a dezvoltat o anumită limbă;</p> <p>-inițierea studentului în problemele fundamentale din domeniul lingvisticii istorice pentru a avea o viziune sintetică asupra modului în care evoluează o limbă;</p> <p>- identificarea particularităților morfosintactice care individualizează limba română prin raportare la limba latină</p> |

|  |   |
|--|---|
|  | <p>și la celelalte limbi romanice;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>-explicarea principalelor schimbări produse în sistemul gramatical al limbii române în trecerea de la latină la noul idiom;</li> <li>-interpretarea aspectelor de evoluție a sistemului gramatical prin raportarea lor la celelalte compartimente ale limbii;</li> <li>-dezvoltarea capacității de analiză din perspectivă evolutivă a diverselor forme gramaticale;</li> <li>- dezvoltarea reflecției critice asupra metodelor de cercetare specifice lingvisticii istorice;</li> <li>-analiza unor fapte de limbă din folosind principiile specifice cercetărilor lingvistice de tip istoric;</li> <li>-utilizarea și aplicarea conținuturilor însușite, în investigarea unor probleme ale limbajului supuse analizei la alte discipline din cadrul masteratului;</li> <li>- conștientizarea importanței abordării faptelor de limbă din perspectiva diacronică;</li> <li>-recunoașterea importanței cunoașterii principalelor teorii referitoare la o anumită problemă de istoria limbii române cu scopul de a deschide drumul spre noi perspective de abordare a aspectelor controversate;</li> <li>-valorificarea optimă a propriului potențial intelectual în activitățile generate de conținuturile științifice abordate.</li> </ul> |
|--|---|

## 8. Conținuturi

| 8.1. Curs   | Metode de predare   | Observații   |
|---|---|--|
| 1. Limbă și istorie. Sincronie și diacronie în cercetarea faptelor de limbă   | Prelegerea;<br>problematizarea;<br>dezbateră; prezentarea;<br>conversația<br>euristică;\meode<br>interactive etc. | Aprofundarea conținuturilor de la curs se va face în cadrul orelor de seminar. |
| <b>2. Schimbările lingvistice</b><br><br>Principiile dezvoltării lingvistice. Raționalitatea schimbărilor. Inovație și adoptare. Legile fonetice. Condițiile generale ale schimbării. Schimbarea ca problemă istorică.  | Prelegerea;<br>problematizarea;<br>dezbateră; prezentarea;<br>conversația<br>euristică;\meode<br>interactive etc. | Aprofundarea conținuturilor de la curs se va face în cadrul orelor de seminar. |
| <b>3. Metode de cercetare ale lingvisticii istorice</b><br>Metoda comparativă-istorică. Fondatorii lingvisticii istorice științifice: Fr. Bopp, R. Rask și J. Grimm. „Legea lui Grimm”. A. Schleicher – teoria „arborelui genealogic”. Johannes Schmidt - „teoria valurilor”. Neogramaticii: legile fonetice, analogia. Încercări de perfecționare a metodei comparative-istorice în secolul al XX-lea (F. de Saussure, Antoine Meillet, Émile Benveniste). Metoda reconstrucției. Metoda | Prelegerea;<br>problematizarea;<br>dezbateră; prezentarea;<br>conversația<br>euristică;\meode<br>interactive etc. | Aprofundarea conținuturilor de la curs se va face în cadrul orelor de seminar. |

|  |  |  |
|--|--|--|
| „cuvinte și lucruri”. Geografia lingvistică.   |  |  |
| <b>4. Perspectiva istorică în studiul limbii române. Aspecte de evoluție a limbii</b><br>Generalități. Procesul de formare a limbii române. Teritoriul și epoca de formare a limbii române. Evoluția sistemului fonetic, lexical și gramatical al limbii române.   | Prelegerea; problematizarea; dezbateră; prezentarea; conversația euristică; meode interactive etc. | Aprofundarea conținuturilor de la curs se va face în cadrul orelor de seminar. |
| <b>5. Structura fonologică a limbii române – particularități de evoluție</b><br>Particularități fonetice ale latinei vulgare. Originea și evoluția sistemului fonologic al limbii române (vocalismul și consonantismul).   | Prelegerea; problematizarea; dezbateră; prezentarea; conversația euristică; meode interactive etc. | Aprofundarea conținuturilor de la curs se va face în cadrul orelor de seminar. |
| <b>6. Structura gramaticală a limbii române – particularități de evoluție (morfosintaxă istorică)</b><br>Tendința de reorganizare a sistemului gramatical latin și efectele ei asupra noilor sisteme lingvistice aflate în curs de formare (limbile romanice).   | Prelegerea; problematizarea; dezbateră; prezentarea; conversația euristică; meode interactive etc. | Aprofundarea conținuturilor de la curs se va face în cadrul orelor de seminar. |
| <b>Bibliografie</b><br>BRÂNCUȘ, Grigore, <i>Introducere în istoria limbii române</i> , București, Editura Fundației România de Măine, 2002.<br>BRÂNCUȘ, Grigore, <i>Vocabularul autohton al limbii române</i> , București, EȘ, 1983.<br>COȘERIU, Eugen, <i>Sincronie, diacronie, istorie. Problema schimbării lingvistice</i> , București, Ed. Enciclopedică, 1997.<br>CVASNÂI-CĂTĂNESCU, Maria, <i>Limba română – origine și dezvoltare</i> , București, Humanitas, 1996.<br>DENSUSIANU, OVID, <i>Istoria limbii române</i> , vol. I, <i>Originile</i> , București, EȘ, 1961.<br>DIMITRESCU, FLORICA, <i>Introducere în fonetica istorică a limbii române</i> , București, Editura Științifică, 1967.<br>FISCHER, I., <i>Latina dunăreană. Introducere în istoria limbii române</i> , București, EȘ, 1985.<br>VASILE FRĂȚILĂ, <i>Studii de toponimie și dialectologie</i> , Timișoara, Ed. Excelsior Art, 2002.<br>VASILE FRĂȚILĂ, <i>Studii lingvistice</i> , Timișoara, Ed. Excelsior, 1999.<br>FRÂNCU, CONSTANTIN, <i>Geneza limbii române și etnogeneza românilor</i> , Iași, Casa Editorială Demiurg, 1999.<br>GAFTON, ALEXANDRU, <i>Elemente de istorie a limbii române</i> , Iași, Editura Restitutio, 2001.<br>IVĂNESCU, G., <i>Istoria limbii române</i> , ed. a II-a, Iași, Editura Junimea, 2000.<br>KIRÁLY, FRANCISC, <i>Istoria limbii române. Sinteze</i> , Timișoara, TUT, 1984. |  |  |

NANDRIS, OCTAVE, *Phonétique historique du roumain*, Paris, Klincksieck, 1963.

PHILIPPIDE, ALEXANDRU, *Originea românilor*, vol. I-II, Iași, 1923, 1927.

PUȘCARIU, SEXTIL, *Limba română*, vol. I *Privire generală*, București, 1940; vol. II, *Rostirea*, București, EA, 1994.

ROSETTI, AL., *Istoria limbii române*, București, EȘE, 1986.

RUSSU, I.I., *Limba traco-dacilor*, București, EA, 1970.

SALA, MARIUS, *Contribuții la fonetica istorică a limbii române*, București, EA, 1970.

SALA, MARIUS, *De la latină la română*, București, Editura Univers Enciclopedic, 1998.

SALA, MARIUS, *Introducere în etimologia limbii române*, București, Editura Univers Enciclopedic, 1999.

STOICESCU, NICOLAE, *Continuitatea românilor*, București, EȘE, 1980.

\*\*\*, *Enciclopedia limbii române*, București, Univers Enciclopedic, 2001.

\*\*\*, *Istoria limbii române*, vol II, București, EA, 1969.

\*\*\*, *Istoria limbii române*, (coord. Florica Dimitrescu), București, EDP, 1978.

| 8.2. Seminar/laborator   | Metode de predare          | Observații |
|--|----------------------------|------------|
| <b>Analiza etimologică complexă a textului <i>Srsoarea lui Neacșu de la Câmpulung</i></b>  | Metode activ-participative |            |
| <b>a) analiza etimologică a nivelului lexical;</b>   | Metode activ-participative |            |
| <b>b) analiza etimologică a nivelului fonetic;</b>   | Metode activ-participative |            |
| <b>c) analiza etimologică a nivelului gramatical.</b>  | Metode activ-participative |            |
| <b>Bibliografie</b><br>Candrea, I-A, Densusianu, Ovid, <i>Dicționarul etimologic al limbii române. Elementele latine (A-putea)</i> , București, Ed. Paralela 45, 2003.<br>Ciorănescu, Alexandru, <i>Dicționarul etimologic al limbii române</i> , București, Ed. Saeculum I. O., 2001.<br>Coteanu, Ion, Sala, Marius, <i>Etimologia și limba română. Principii – probleme</i> , București, EA, 1987.<br><i>Dicționarul limbii române (DLR/DA)</i> , București, 1913-1949; seria nouă (M-Z) – București, Editura Academiei, 1965-2006.<br><i>Dicționarul explicativ al limbii române</i> , ed. a II-a, București, Ed. Univers Enciclopedic, 1996.<br>Goga, Ecaterina, <i>Introducere în filologia romanică</i> , București, EDP, 1980.<br><i>Micul dicționar academic</i> , vol. I-IV, București, Ed. Univers Enciclopedic, 2001-2003.<br>Sala, Marius, <i>Introducere în etimologia limbii române</i> , București, Univers Enciclopedic, 1999. |                            |            |

## 9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatorilor reprezentativi din domeniul aferent programului

- În elaborarea cursului și a seminarului au fost avute în vedere așteptările comunității academice și codurile sale etice.

## 10. Evaluare\*

| Tip de activitate | 10.1. Criterii de evaluare | 10.2. Metode de evaluare | 10.3. Pondere din nota finală |
|-------------------|----------------------------|--------------------------|-------------------------------|
| 10.4. Curs        | Verificarea                | Examen scris             | 50 %                          |

|  |  |                             |                  |
|--|--|-----------------------------|------------------|
|  | conținuturilor teoretice însușite pe parcursul semestrului.  |                             |                  |
| <b>10.5. Seminar/laborator</b>   |  |                             |                  |
|  | Verificarea abilităților de identificare, analiză și interpretare a diverselor forme gramaticale cu ajutorul metodelor specifice lingvisticii istorice.<br>Elaborarea unui proiect: analiza etimologică a unui proverb românesc. | Examen scris<br><br>Proiect | 25 %<br><br>25 % |
| <b>10.6. Standard minim de performanță:</b>  |  |                             |                  |
| - - acumularea a minimum 50 de puncte (25 % curs + 25 % seminar) pentru nota 5 care presupune însușirea sumară, dar corectă, a conceptelor actualizate în conținuturile disciplinei. |  |                             |                  |

Data completării  
20.09.2017

Semnătura titularului de curs

Semnătura titularului de seminar




Semnătura directorului de departament  
Conf. dr. Dumitru Tucan

